

For regular students: $2\frac{1}{2}$ Hours

Total Marks: 80

For IDOL Students: 3 Hours

Total Marks: 100

Please check whether you have got the right question paper.

N.B:

For regular students:

1. Attempt **any four** questions from question no.1 to 8.
2. **All** questions carry equal marks. (20 marks each)
3. Use of simple calculator is allowed.

For IDOL students:

1. Attempt **any four** questions from question no.1 to 8.
2. Attempt **any one** questions from question no.9 to 10.
3. **All** questions carry equal marks.
4. In all attempt **five** questions.
5. Use of simple calculator is allowed.

- Q1. Discuss meaning of research and analyse positivistic perspectives. 20
- Q2. Analyse the historical approach with reference to its sources of data collection and limitation. 20
- Q3. Discuss in detail the process of conducting interview for collecting data. 20
- Q4. Discuss the significance of case study as an approach to social research. 20
- Q5. Present the meaning and significance of sampling. Discuss the important types of probability sampling. 20
- Q6. a) Explain mean and median as measures of central tendency. 08
 b) Compute mean, median, mode for the data given below: 12

Class	Frequency
0-10	→ 2
10-20	→ 4
20-30	→ 18
30-40	→ 22
40-50	→ 20
50-60	→ 16
60-70	→ 09
70-80	→ 09
	100

OR

Q6. Explain the following diagrams and graphs. 20
 a) Bar diagram b) Ogive c) Histogram

Q7. a) What is standard deviation? What are its merits and demerits? 08
 b) Compute the standard deviation for the following data: 12

Class	Frequency
18-20	→ 03
20-22	→ 09
22-24	→ 11
24-26	→ 16
26-28	→ 48
28-30	→ 10
30-32	→ 03
	100

Q8. Write short notes on **any two**: 20
 a) Content analysis
 b) Descriptive design
 c) Focus group discussion
 d) Action research

For IDOL students only:

Q9. Explain observation as a technique of social research. Pointout its advantages and disadvantages. 20

Q10. What is a questionnaire? Discuss its importance and the various considerations while constructing a questionnaire. 20

किंवा

प्र ६) खालील दिलेल्या घटकांची आकृती आणि आलेख काढा. (२०)
 अ) स्तंभ लेखन ब) ओगीव क) हिस्टोग्राम

प्र ७) अ) प्रमाण विचलन म्हणजे काय? त्याचे गुणदोष सांगा. (०८)
 ब) खालील सारणीच्या आधारे प्रमाण विचलन पूर्ण करा. (१२)

वर्ग	वारंवारिता
१८-२०	→ ०३
२०-२२	→ ०९
२२-२४	→ ११
२४-२६	→ १६
२६-२८	→ ४८
२८-३०	→ १०
३०-३२	→ ०३
	१००

प्र ८) दोहोंवर टिपा लिहा. (२०)
 अ) आशय विश्लेषण
 ब) विस्तृत आराखडा
 क) लक्ष्यगट केंदी चर्चा
 ड) कृती संशोधन

दूर व मुक्त विद्यार्थ्यांकरिता

प्र ९) निरीक्षणाचे फायदे – तोटे नमूद करून, ते एक सामाजिक संशोधनाचे तंत्र असल्याचे स्पष्टीकरण करा. (२०)

प्र १०) प्रश्नावली म्हणजे काय? तिचे महत्त्व सांगा आणि प्रश्नावलीची बांधणी करताना कोणते विविध नियम लक्षात घ्यावे लागतात याची चर्चा करा. (२०)

[Time: 3 Hours]

[Marks: 100]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B: 1. Attempt any **five** questions.
2. **All** questions **carry** equal marks (**20 marks each**).

- Q1. Define the term human resource development. Explain its need, scope and functions. **20**
- Q2. What are the qualities of good HRD manager? Discuss his diverse roles and functions. **20**
- Q3. Write an essay on the contributions of scientific management and Hawthorne studies towards the development of human relation approach. **20**
- Q4. Discuss in detail various types of organizational structure and their relevance in organisation. **20**
- Q5. What is a team? Discuss the significance of different types of team in the organization. **20**
- Q6. Define organization culture. Briefly outline the characteristics and dimensions of organizational culture. **20**
- Q7. Examine the various responses and resistance to change in relation to organizational development. **20**
- Q8. Explain the importance of human resource planning and elaborate on demand and supply forecasting. **20**
- Q9. What do you mean by total quality management? Discuss its basic features and relevance in today's context? **20**
- Q10. Write short notes on **any two**: **20**
- a) Health
 - b) Informal organization
 - c) Training
 - d) Education and development

मराठी रुपांतर

[वेळ: ३ तास]

[एकूण गुण: १००]

सूचना: १. कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

२. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत. (प्रत्येकी २० गुण)

- प्र १) मानवी संसाधन विकास संज्ञेची व्याख्या सांगा, त्याची गरज, व्याप्ती आणि कार्याचे स्पष्टीकरण द्या. (२०)
- प्र २) उत्तम मानव संसाधन विकास व्यवस्थापकाचे गुण (पात्रता) काय आहेत? त्यांच्या विविध भूमिका आणि कार्याची चर्चा करा. (२०)
- प्र ३) मानवी संसाधन विकास दृष्टीकोनात प्रयोग शास्त्रीय व्यवस्थापन आणि हॉर्थॉर्म स्टडीजच्या योगदानावर निबंध लिहा. (२०)
- प्र ४) संघटनेतील संघटनात्मक संरचनेच्या विभिन्न प्रकाराबाबत व त्याच्या महत्त्वाबाबत सविस्तर चर्चा करा. (२०)
- प्र ५) संघ म्हणजे काय? संघटनेतील संघाच्या विभिन्न प्रकारांच्या महत्त्वाबाबत चर्चा करा. (२०)
- प्र ६) संघटनात्मक संस्कृतीची व्याख्या द्या व त्याची वैशिष्ट्ये आणि अंग / दिशांविषयी थोडक्यात चर्चा करा. (२०)
- प्र ७) संघटनात्मक विकासाच्या परिवर्तनाच्या संबंधात प्रतिक्रिया आणि प्रतिरोध यांचे परिक्षण करा. (२०)
- प्र ८) मानवी संसाधन नियोजनाचे महत्त्व आणि मागणी व पुरवठा अंदाज ह्यांच्या प्रक्रियेविषयी चर्चा करा. (२०)
- प्र ९) सर्वांगीण गुणवत्ता व्यवस्थापन म्हणजे काय? आजच्या संदर्भात त्याच्या मूलभूत वैशिष्ट्यांच्या आणि संबंधाबाबत चर्चा करा. (२०)
- प्र १०) कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा. (२०)
- अ) आरोग्य
ब) अनौपचारिक संघटन
क) प्रशिक्षण
ड) शिक्षण आणि विकास

[Time: 3 Hours]

[Marks:100]

Please check whether you have got the right question paper.

N.B: 1. Attempt **any five** questions.

2. All questions carry equal marks. **(20 marks each)**

1. Discuss in detail the contributions of contemporary theorist to urban sociology. **(20)**
2. Elaborate on growth and features of cities in during the post – independence period. **(20)**
3. Write an essay on case study of either Bangalore or Mumbai in relation to the urban social structure. **(20)**
4. Explain the meaning of suburbanization and satellite cities and how they are considered as two dimensions of urban growth. **(20)**
5. What are the causes and consequences of growth of slums in cities? What are the measures taken by the government to eradicate slums from the cities? **(20)**
6. Explain how migration has contributed to the growth of cities. **(20)**
7. Examine the meaning and nature of violence. Illustrate you answer with examples. **(20)**
8. Explain in detail the various aspects of commercialization of festivals in cities with specific examples. **(20)**
9. What is urban planning? Discuss the factors that act as obstacles in effective implementation of planning Programmes. **(20)**
10. Write short notes on **any two**:- **(20)**
 - a) Burgess theory
 - b) Urbanization in colonial period
 - c) Dualistic labour
 - d) Water crisis

मराठी रूपांतर

[वेळ: ३ तास]

[गुण: १००]

- सूचना: १. कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.
२. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत. (प्रत्येकी २० गुण)
१. समकालीन सिद्धांतकाराचे नागरी समाजशास्त्रास असलेले योगदान यावर चर्चा करा. (२०)
 २. स्वातंत्र्योत्तर काळातील शहरांची वाढ आणि वैशिष्ट्ये सविस्तर स्पष्ट करा. (२०)
 ३. नागरी सामाजिक संरचना या संबंधात मुंबई किंवा बेगलोर च्या व्यष्टी अध्ययनावर निबंध लिहा. (२०)
 ४. उपनागरीकरण आणि सॅटेलाईट सीटीज यांचा अर्थ स्पष्ट करा आणि नागरीवृद्धीचे दोन पैलू म्हणून ते कसे विचारात घेतले जातात. (२०)
 ५. शहरातील झोपडपट्टींच्या वाढीची कारणे आणि परिणाम कोणते आणि शहरापासून झोपडपट्ट्यांचे निर्मूलन करण्यासाठी शासनाकडून कोणते उपाय हाती घेतले? (२०)
 ६. शहरांच्या वाढीस स्थलांतर कसे योगदान देते स्पष्ट करा. (२०)
 ७. उदाहरणांच्या साहाय्याने शहरातील हिंसेचा अर्थ आणि स्वरूप यांचे परिक्षण करा. (२०)
 ८. विशिष्ट उदाहरणांच्या साहाय्याने शहरातील उत्सवांच्या व्यापारीकरणाचे विविध पैलू सविस्तर स्पष्ट करा. (२०)
 ९. नागरी नियोजन म्हणजे काय? नियोजन कार्यक्रमाच्या प्रभावी अमलबजावणीतील अडथळे निर्माण करणाऱ्या घटकांची चर्चा करा. (२०)
 १०. कोणत्याही दोहोंवर थोडक्यात टिप लिहा. (२०)
अ) बर्जेसचा सिद्धांत
ब) वसाहतिक कालखंडातील नागरीकरण
क) ड्युयालिस्टीक लेबर
ड) पाण्याचे अरिष्ट

QP Code : 08521

(3 Hours)

[Total Marks : 100

- N.B. :** (1) Attempt **any four** questions from question No. 1 to 8.
(2) **All** questions carry **equal marks**.

For I.D.O.L Students:-

- N.B. :** (1) Attempt **any four** questions from question **No. 1 to 8**.
(2) Attempt **any one** question from question **No. 9 to 10**.
(3) In **all** attempt **five** questions.
(4) **All** questions carry **equal marks**.

1. Give a feminist analysis of the following concepts: 20
 - a) Masculinity and Feminity
 - b) Sexual division of labour
2. Define Feminism. Discuss liberal and socialist feminism in detail. 20
3. Explain how women's issues were addressed by the social reformers and Indian nationalist in the colonial period. 20
4. Elaborate on violence against women within and between the communities. 20
5. Elucidate with example to explain how work is gendered. 20
6. Explain the various debates on the issues of women's reservation bill in Lok Sabha. 20
7. Assess the feminist position on law and implementation mechanism relating to domestic violence. 20
8. Write short note on **Any Two**. 20
 - a) Law on Rape
 - b) Molestation
 - c) Hindu personal law
 - d) Sex and gender

For IDOL Students

9. Explain the tenets of Radical and post modernist feminism. 20
10. Critically debate on Muslim Personal Law from feminist perspective. 20

[TURN OVER

(मराठी रूपांतर)

(३ तास)

(एकूण गुण : १००)

सूचना :- (१) प्रश्न क्रं. १ ते ८ पैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.
(२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

केवळ I.D.O.L च्या विद्यार्थ्यांसाठी सूचना :-

- (१) प्रश्न क्रं. १ ते ८ पैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.
(२) प्रश्न क्रं. ९ ते १० पैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा.
(३) सर्व मिळून पाच प्रश्न सोडवा.
(४) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

१. खालील स्त्री-पुरुष समानतावादी संकल्पना विषद करा.
अ) पुरुषसत्ताक आणि स्त्रीसत्ताक
ब) लिंगभेदी श्रमविभाजन २०
२. स्त्री पुरुष समानतावादाची व्याख्या द्या. उधार आणि समाजवादी स्त्री पुरुष समानतावादाची सविस्तर चर्चा करा. २०
३. भारतीय वसाहतकाळात स्त्री प्रश्नांबद्दल सामाजिक सुधारणा आणि राष्ट्रीय चळवळीत गरज का भासली होती ते स्पष्ट करा. २०
४. समुदयातील संघर्षामुळे स्त्रीयांविरुद्ध हिंसाचार घडतात यावर विचार मांडा. २०
५. लिंगभेदी श्रम स्वरूप कसे निर्माण झाले उदाहरणासह स्पष्ट करा. २०
६. लोकसभेतील स्त्री आरक्षण बिलासंदर्भातील विविध प्रश्नांवर विवादात्मक स्वरूप स्पष्ट करा. २०
७. कौटुंबिक हिंसाचारासंबंधी स्त्रीपुरुष समतावादी कायदे स्वरूप केवळ यांत्रिक स्वरूपाचे आहे याविषयी मुल्यांकन करा. २०
८. थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)
अ) बलात्कारासंबंधी कायदा
ब) विनयभंग
क) हिंदू वैयक्तिक कायदा
ड) लिंग व लिंगभेद २०
- (केवळ I.D.O.L च्या विद्यार्थ्यांसाठी)
९. मुलगामी आणि उत्तर आधुनिकता स्त्री-पुरुष समानतावादी दृष्टिकोन स्पष्ट करा. २०
१०. स्त्री-पुरुष समानतावादी दृष्टिकोनातून मुस्लीम वैयक्तिक कायद्या संबंधी सविस्तर मुल्यापन करा.

[Time: Three Hours]

[Marks:100]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. Attempt any five questions.
 2. All questions carry equal marks. (20 marks each)

1. **With reference to sociology of work, explain the following concepts:-** **20**
 - a) Industry.
 - b) Attributes, skills and qualities of an entrepreneur.
2. Elaborate on the pre-conditions and consequences of industrialization process. **20**
3. **Define motivation. Discuss the following theories of motivation:-** **20**
 - a) Herzberg's two factor theory.
 - b) Maslow's theory of Hierarchy of Needs.
4. Describe the important features of Human Relations in Management. **20**
5. What is informal sector? Elaborate on the characteristics and problems of the informal sector. **20**
6.
 - a) Explain the characteristics of agricultural labour in India. **20**
 - b) Outline the problems of rural indebtedness and farmer's suicides in India. **20**
7. Discuss nature, scope and importance of Industrial Relations. **20**
8. Examine the characteristics, functions and importance of Human Resource Management **20**
9. With reference to Globalization discuss the role of KPOs and BPOs. **20**
10. **Write short notes on any two of the following:-**
 - a) Theory 'X' and theory 'Y'
 - b) Work Behaviour
 - c) Issues of child labour
 - d) Exit Policy

[वेळ:तीन तास]

[गुण:१००]

मराठी भाषांतर

- N.B: 1. कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.
2. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.(प्रत्येकी २०गुण)

१. श्रमाच्या समाजशास्त्राच्या संदर्भा नुसार खालील संकल्पना लिहा. २०
अ) उद्योग
ब) उद्योजकाचे विशेषगुण, कौशल्य आणि पात्रता
२. औद्योगिकरण प्रक्रियेच्या पूर्वअवश्यकता आणि परिणाम बदल सांगा. २०
३. प्रेरणेची व्याख्या द्या. खालील प्रेरणासिद्धांताची चर्चा करा. २०
अ) हर्जबर्गसंयांचा व्दिघटक सिद्धांत
ब) मास्लोचा अधिकारी मंडळाची गरज सिद्धांत
४. व्यवस्थापनातील मानवी संबंधाची महत्वाची वैशिष्ट्ये विषद करा. २०
५. अनौपचारिक क्षेत्र म्हणजे काय? अनौपचारिक क्षेत्राची वैशिष्ट्ये आणि समस्या सांगा.
६. अ) भारतीय शेतमजुरीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. २०
ब) भारतीय कृषीक्षेत्रातील ग्रामीण कर्जबाजारी पणा आणि शेतकऱ्यांच्या आत्महत्या या समस्या लिहा.
७. औद्योगिक संबंधाचे स्वरूप व्याप्ती आणि महत्वाची चर्चा करा. २०
८. मानवी संसाधन व्यवस्थापनाची वैशिष्ट्ये कार्य आणि महत्व यांचे परिक्षण करा. २०
९. केपीओ (KPOs)आणि बीपीओ(BPOs) यांच्या भूमिका जागतिकीकरणाच्या संदर्भानुसार चर्चा करा. २०
10. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर थोडक्यात टिपा लिहा २०
अ) 'X' सिद्धांत आणि 'Y' सिद्धांत
ब) कामाच्या ठिकाणचे वर्तन
क) बालकामगारांचा प्रश्न
ड) कामगार कपाती (Exit Policy)

[Time: 3 Hours]

[Marks:100]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:**
1. All questions carry equal marks.
 2. Attempt any five questions in all.
 3. Figures to the right indicate full marks.

- Q.1** a) Enlightenment and French Revolution **10**
b) Law of Three Stages **10**
- Q.2** a) Marx's Theory of Class Conflict. **10**
b) Dialectical and Historical Materialism. **10**
- Q.3** a) Durkhiem's Theory of Suicide **10**
b) Theory of Religion **10**
- Q.4** a) Max Weber's Theory of Social action **10**
b) Sociology of Religion (China and India) **10**
- Q.5** a) Parson's Theory of Social Action **10**
b) Merton's Theory of Function **10**
- Q.6** a) Define Ethnomethodology. Illustrate it with suitable examples. **10**
b) Contribution of Alfred Shutz. **10**
- Q.7** a) Define Critical Theory and its tenets **10**
b) Hebermas' contribution **10**
- Q.8** a) Antony Gidden's Theory of Structuration **10**
b) Reconceptualizing institution **10**
- Q.9** a) Define Post Modernism and discuss its meaning. **10**
b) Focault's Theory of Discourse **10**
- Q.10** Write Short Notes on (any two) **20**
a) Ideas of St. Simon
b) Organismic model
c) Division of Labour
d) Ideal Types

[वेळ: ३ तास]

[एकूण गुण: १००]

Please check whether you have got the right question paper.

सुचना:

- १) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.
- २) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे गुण आहेत.
- ३) मराठी माध्यमाच्या विद्यार्थ्यांनीही इंग्रजी प्रश्नपत्रिका अवश्य पहावी.

- प्र.१ अ) प्रबोधनकाळ आणि फ्रेंच राज्यक्रांती १०
ब) अँगस्त कॉम्टचा तीन अवस्थांचा सिद्धांत १०
- प्र.२ अ) कार्ल मार्क्सचा वर्ग संघर्षाचा सिद्धांत १०
ब) मार्क्सचा द्वांद्वात्मक आणि ऐतिहासिक भौतिकवाद सिद्धांत १०
- प्र.३ अ) डुरखाईमचा आत्महत्या सिद्धांत १०
ब) डुरखाईमचा धर्म सिद्धांत १०
- प्र.४ अ) मॅक्स वेबरचा सामाजिक क्रिया सिद्धांत १०
ब) वेबरचे धर्माचे समाजशास्त्र (चीन व भारत) १०
- प्र.५ अ) पारसनसचा सामाजिक क्रिया सिद्धांत १०
ब) मर्टनचा प्रकार्य सिद्धांत १०
- प्र.६ अ) मानववंशशास्त्राची व्याख्या द्या. योग्य उदाहरणासह ते स्पष्ट करा. १०
ब) अल्फ्रेड शुटझचे योगदान १०
- प्र.७ अ) विवेचनात्मक सिद्धांताची व्याख्या द्या आणि त्याची तत्वे सांगा. १०
ब) हेबरमासचे योगदान १०
- प्र.८ अ) अँथोनी गिडडन्सचा संरचनात्मक सिद्धांत १०
ब) गिडडन्सचा संस्थात्मक पुनसंकल्पनीकरण सिद्धांत १०
- प्र.९ अ) उत्तर आधुनिकतेची व्याख्या द्या आणि त्याच्या अर्थाची चर्चा करा. १०
ब) फुकोचा विर्मश (Discourse) सिद्धांत १०
- प्र.१० थोडक्यात कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा. २०
अ) सेंट सिमॉनचा विचार
ब) सेंद्रीय प्रारूप
क) डुरखीमचा श्रम विभाजन सिद्धांत
ड) वेबरचे आदर्शाचे प्रकार

Please check whether you have got the right question paper.

N.b: ● **For regular students 2 1/2 hours, Total Marks-80.**

1. Attempt any four questions from Q.no.1 to 8.
2. All questions carry equal marks.

● **For idol students:3 hours, Total Marks-100**

1. Attempt any 4 questions from Q No.1 to 8.
2. Answer one more question from Q No.9 to 10.
3. In all answer 5 questions.
3. All questions carry equal marks.

- Q.1** Discuss the feminist debates on the following: 20
a) Sex and gender
b) Patriarchy
- Q.2** Explain in brief Radical and Post-Modernist feminist perspectives. 20
- Q.3** Describe how women's issues were addressed by the social reformers and Indian nationalist in the colonial period. 20
- Q.4** Elaborate on different forms of violence faced by women within home. 20
- Q.5** What is gendered definition of work? Explain the nature of women's and men's work in the formal and informal sector of the economy with suitable example. 20
- Q.6** Explain the Hindu Personal laws from a gender perspective. 20
- Q.7** Critically examine the sameness vs. difference debate. 20
- Q.8** Write short notes on **any two** of the following: 20
a) Sexual division of labour
b) Substantive equality
c) Wage differentials
d) Sexual harassment at work place
- For IDOL students only:**
- Q.9** Explain in detail Liberal and Socialist feminism. 20
- Q.10** Explain the various debates on the issues of women's reservation bill in the Lok sabha. 20

Q.P. Code :37270

Please check whether you have got the right question paper.

सूचना: ● नियमित विद्यार्थ्यांसाठी: वेळ २ $\frac{1}{2}$ तास

एकूण गुण : ८०

1. प्रश्न क्र.१ ते ८ पैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.
2. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.(प्रत्येकी २० गुण)

● दूर व मुक्त विद्यार्थ्यांसाठी: वेळ ३ तास

एकूण गुण : १००

1. प्रश्न क्र.१ ते ८ पैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.
2. प्र.क्र. ९-१० पैकी एक प्रश्न सोडवा.
3. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.(प्रत्येकी २० गुण)
4. मराठी माध्यमाच्या विद्यार्थ्यांनी इंग्रजी माध्यमाची प्रश्नपत्रिका अवश्य पाहावी.

- प्र. १ खालील स्त्रीवादी वादविवादाच्या संकल्पनाची चर्चा करा. 20
अ) लिंग आणि लिंगभेद
ब) पुरुषसत्ताक
- प्र. २ मूलगामी आणि उत्तरआधुनिकता स्त्रीवादी दृष्टीकोनाचे स्पष्टीकरण दया. 20
- प्र. ३ वसाहत काळीतील सामाजिक चळवळी आणि भारतीय राष्ट्रीय चळवळीतून स्त्री प्रश्नांकडे कसे पाहिले जात होते याचे वर्णन करा. 20
- प्र. ४ स्त्रियांना कुटुंबातील(घरेलू) हिंसाचाराच्या विविध प्रकाराला सामोरे जावे लागत आहे.ते विशद करा. 20
- प्र. ५ लिंगभेदी श्रम म्हणजे काय? स्त्री श्रमाच्या स्वरूपाचे औपचारिक आणि अनौपचारिक क्षेत्रातील उदाहरणासह स्पष्ट करा. 20
- प्र. ६ स्त्रीवादी दृष्टीनातून हिंदू वैयक्तिक कायदा करा. 20
- प्र. ७ समानता विरुद्ध भेदभावाच्या वादविवादाचे मूल्यमापनात्मक परीक्षण करा. 20
- प्र. ८ थोडक्यात टिपा लिहा. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोवर 20
अ) लिंगभेदी श्रम विभाजन ब) वास्तविक समानता
क) रोजनदारी फरक ड) कामाच्या ठिकाणांचे लैंगिक शोषण
- केवळ IDOL विद्यार्थ्यांसाठी :
- प्र. ९ उदारमतवादी आणि समाजवादी स्त्रीवादाचे स्पष्टीकरण दया. 20
- प्र.१० लोकसभेतील स्त्री आरक्षण विधयका संबंधी विविध विवादांचे स्पष्टीकरण करा. 20

Q.P. Code :37266

[Time: Three Hours]

[Marks:80]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B: 1. Attempt any five questions
2. All questions carry equal marks.

- Q.1** With reference to sociology of work explain the following concepts 20
a) Work behavior
b) Entrepreneur
- Q.2** What do you understand by industrialization? Explain the preconditions and consequences of Industrialization. 20
- Q.3** What is Motivation? Explain the following theories of motivation. 20
a) Maslow's theory of Hierarchy of Needs.
b) Herzberg's two factor hygiene theory
- Q.4** What do you understand by management? Examine the significance of Human relations in management with special reference to its features. 20
- Q.5** What is informal sector? Discuss the various problems experienced by workers in the informal sector. 20
- Q.6** What do you understand by "Agriculture labour?" Explain the various characteristics of Agricultural labour. 20
- Q.7** Explain the following 20
a) Meaning and importance of Industrial relations
b) Role of Employers, Employees and the Government in Industrial relations
- Q.8** What is "Human Resource Management? Explain the characteristics and importance of Human Resource Management. 20
- Q.9** Discuss in detail the impacts of BPO's and KPO's on society. 20
- Q.10** Write short notes on **any two** of the following 20
a) Concept of Fatigue
b) Farmer's suicide
c) Collective bargaining
d) Exit policy

Q.P. Code :37266

[वेळ: तीन तास]

[गुण:१००]

Please check whether you have got the right question paper.

सूचना:

- १) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा
- २) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत
- ३) मराठी माध्यमांच्या विद्यार्थ्यांनी इंग्रजी माध्यमांची प्रश्नपत्रिका अवश्य पहावी

- प्र. १ श्रमाच्या समाजशास्त्राच्या संदर्भातील खालील संज्ञा स्पष्ट करा 20
अ) श्रम वर्तन
ब) उद्योजक
- प्र. २ औद्योगिकीकरणाबद्दल तुम्हाला काय माहिती आहे? औद्योगिकीकरणाच्या पूर्वशक्ता आणि परिणामाचे परीक्षण करा. 20
- प्र. ३ प्रेरणा म्हणजे काय ? प्रेरणेचेखालील सिद्धांत स्पष्ट करा . 20
अ) मास्लोच्या आत्मगरज पूर्ती सिद्धांत
ब) फ्रेडक हर्जबर्ग द्विघटक सिद्धांत
- प्र. ४ व्यवस्थापन म्हणजे काय ? व्यवस्थापनातील मानवी संबधाचे महत्व आणि वैशिष्ट्यांचे संदर्भातून परीक्षण करा. 20
- प्र. ५ अनौपचारिक क्षेत्र म्हणजे काय ? अनौपचारिक क्षेत्रातील कामगारांच्या अनुभवीक समस्या चर्चा करा. 20
- प्र. ६ शेतमजूर म्हणजे काय ? शेत मजुरांच्या विविध वैशिष्ट्यांना स्पष्ट करा . 20
- प्र. ७ खालील घटक स्पष्ट करा 20
अ) औद्योगिक संबधांचा अर्थ आणि महत्व
ब) सार्वजनिक आणि औद्योगिक क्षेत्रातील मालक आणि कामगारांच्या भूमिका
- प्र. ८ मानवी संसाधन व्यवस्थापन म्हणजे काय? मानवी संसाधन व्यवस्थापनाची वैशिष्ट्ये आणि महत्व स्पष्ट करा 20
- प्र. ९ बिपिओज आणि केपिओजचा समाजावरील परिणामाची चर्चा करा . 20
- प्र.१० थोडक्यात टीपा लिहा (कोणत्याही दोहोंवर). 20
अ) थकवा संकल्पना
ब) शेतकरी आत्महत्या
क) सामुहिक करार
ड) कामगार कपाती

[Time: 3 Hours]

[Marks:100]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:**
1. All questions carry equal marks.
 2. Attempt any five questions in all.
 3. Figures to the right indicate full marks.

Q.1	a) Ideas of St. Simon	10
	b) Spencer's Organismic model	10
Q.2	a) Marx's Theory of Class Struggle	10
	b) Theory of Alienation	10
Q.3	a) Durkhiem's Theory of Social Facts	10
	b) Theory of Division of Labour	10
Q.4	a) Max Weber's Ideal Types	10
	b) Sociology of Religion (China and India)	10
Q.5	a) Parson's Theory of Social System	10
	b) Merton's Theory of Middle Range	10
Q.6	a) Define Phenomenology. Illustrate it with relevant examples.	10
	b) Contribution of Alfred Shutz.	10
Q.7	a) Define Critical Theory and its tenets	10
	b) Hebermas' contribution	10
Q.8	a) Elaborate on Antony Gidden's Theory of Structuration	10
	b) Reconceptualizing institution	10
Q.9	a) Define Post Modernism and evaluate its theories.	10
	b) Critically examine Focault's Theory of Discourse	10
Q.10	Write Short Notes on (any two)	20
	a) Law of Three Stages	
	b) Enlightenment	
	c) Theory of Suicide	
	d) Theory of Social action	

[वेळ:३ तास]

[एकूण गुण: १००]

Please check whether you have got the right question paper.

सुचना:

- १) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.
- २) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे गुण आहेत.
- ३) मराठी माध्यमाच्या विद्यार्थ्यांनीही इंग्रजी प्रश्नपत्रिका अवश्य पहावी.

- प्र.१ अ) सेंट सिमॉनचे विचार १०
ब) स्पेन्सरचे सेंद्रीय प्रारूप १०
- प्र.२ अ) मार्क्सचा वर्ग संघर्षाचा सिद्धांत १०
ब) मार्क्सचा परात्मता सिद्धांत १०
- प्र.३ अ) डुरखाईमचा सामाजिक तत्त्व सिद्धांत १०
ब) डुरखाईमचा श्रम विभाजन सिद्धांत १०
- प्र.४ अ) मॅक्स वेबरचे आदर्शाचे प्रकार १०
ब) वेबरचे धर्माचे समाजशास्त्र (चीन व भारत) १०
- प्र.५ अ) पारसन्सचा सामाजिक व्यवस्था सिद्धांत १०
ब) मर्टनचा मध्यम सिमा सिद्धांत १०
- प्र.६ अ) प्रघटनशास्त्राची व्याख्या द्या. योग्य उदाहरणासह स्पष्ट करा. १०
ब) अल्फ्रेड शुट्झचे योगदान १०
- प्र.७ अ) विवेचनात्मक सिद्धांताची व्याख्या द्या आणि त्याची तत्वे स्पष्ट करा. १०
ब) हेबरमासचे योगदान १०
- प्र.८ अ) अँथोनी गिडन्सचा संरचनात्मक सिद्धांत १०
ब) गिडन्सचा संस्थात्मक पुनसंकल्पनीकरण १०
- प्र.९ अ) उत्तर आधुनिकतावादाची व्याख्या द्या आणि त्याच्या सिद्धांताचे मूल्यमापन करा. १०
ब) फुकोच्या विर्मश (Discourse) सिद्धांताचे टिकात्मक परीक्षण करा. १०
- प्र.१० थोडक्यात कोणत्याही दोहोवर टिपा लिहा. २०
अ) कॉम्टचा तीन अवस्थांचा विचार
ब) प्रबोधनकाळ
क) डुरखीमचा आत्महत्याचा सिद्धांत
ड) पारसन्सचा सामाजिक क्रिया सिद्धांत
